

VORMSI ÕORMSÖ

Valla lipu õnnistamistseremoonia 29. juulil käesoleval aastal Vormsi Püha Olavi kirikus. Pildi teinud Arvo Tarmula

Vormsi valla lipp

EIDI LEHT

Vormsi vallasekretär

Olavipäeva pidulikul jumalateenistusel toimus Vormsi valla lipu õnnistamine.

Meie lipu saamislool on päris pikk ajalugu. 2007. aastal korraldati lipu ja vapi kavandite konkurss, kuhu laekus kokku 7 tööd. Laekunud kavandid pandi arvamuste ja eelistuste teadasaamiseks välja valla koduleheküljele ja raamatukokku. Kõik kavandid

olid huvitavad ja vormsipärased.

Koolilapsed võtsid tookord väga innukalt konkursitööde valimisest osa ja nemad toetasid konkurentsilt tänaseks manalateele läinud Aare Bergmani tööd, millel oli kujutatud madu Vormsi saare kohal. Konkursi võidutööks osutus Ain ja Ege Strengi töö, millest on edasi arendatud ka tänased lipp ja vapp.

Meie tänase lipu kavandi kooskõlastamine riigikantseleiga oli paras piikide murdmine, sest sümbboolikale kehtivad heraldi-

kanõuded ning esialgsed kavandid ei saanud riigikantseli poolt kooskõlastust. Lõpuks kõik siiski lahenes, kavandeid tehti ümber ja huvilised said valla kodulehel või hääletuskasti kasutades meie valla sümbboolika valimisel kaasa rääkida. Volikogu kinnitas Vormsi vapi ja lipu just sellise nagu meie rahvas soovis.

Meie vapi ja lipu värvid viitavad saare põlisele rannarootsi alale. Rõngasrist sinisel taustal sümboliseerib päikselist ja puhta loodusega saart mere keskel.

Võib-olla on valla lipu õnnistamine just nüüd, kus päevakorral on valdade liitmine ja meie oma vallaski on see vallavanema lahkumise skandaalina päevakorras olnud, märgilise tähendusega.

Tore ja uhke tunne oli seista kirikus meie oma lipu õnnistamisel. See sümbboolika on ikkagi midagi väga olulist, mis meid muust maailmast eristab ja omavahel ühendab.

Usun, et päikesemärk meie oma lipul hoiab ja kaitseb meid kõiki.

Volikogu esimehe veerg

IVO SARAPUU

Peagi mööduvasse suvesse on mahtunud palju olulist meie valla jaoks. Traditsiooniliste olevipäeva ürituste raames pidulikul jumalateenistusel toimus meie kõigi jaoks väga tähtis sündmus — valla lipu õnnistamine. Valla sümbboolika valimisel oli võimalus osaleda kõigil vormsilastel ning kinnitatud lipp ja vapp leidsid teiste variantide ees oluliselt suurema toetuse. Täna rahva poolt valitud volikogu liikmed on otsustanud jätkata iseseisva vallana, kuid lipu õnnistamisel osales vähe tänaseid volikogu ja valitsuse esindajaid. Kahju, et paljud meie elanikud ei leidnud aega olla tunnistajaks Vormsi valla lipu pühitsemise tseremoonial Vormsi Püha Olavi kirikus.

Asja oli Eesti taasiseseisvumise päev ja toimus juba traditsiooniks kujunenud öölauapidu. Tartu lauluväljakul oli sedavõrd palju rahvast, et kõik soovijad ei mahtunud peole. See näitab, et meil eestlastel on austust oma riigi ja oma rahva vastu, me hindame vabadust, austagem siis ka oma valda ja üksteist.

Es on valimised. Kellel jõudu ja tahtmist, kandideerige valitavasse volikogusse. Kui ei soovi kandideerida, siis on väga oluline anda oma panus ja minna kindlasti hääletama, sest nii saame üheskoos seista oma riigi ja oma koduvalla edenemise eest.

Oleme kaua oodanud ja nüüd on siis käes ka see päev, kus Vormsil on taas tankla. Seda on vormsilased kaua oodanud ja paljud meie hulgast on selleks oma panuse andnud. Tahaks siin esile tõsta Ellen Järve, Ene Sarapuud, nende kangete naiste panust meie tankla saamisloosse on raske üle hinnata. Selle aasta eelarves ei olnud ettevõtlustootust, kõik need vahendid said suunatud tankla valmimisele.

Soovin jõudu meie tublidele ettevõtjatele ja rõõmustagem siis kõik koos selle üle, et kollastes värvides ilutseb Hullo teeristis kaua oodatud tankla ja see on meie kõigi jaoks. Suur tänu kõigile, kes selle nimel on vaeva näinud! Kuid kes veel pole oma panust saanud anda, siis panustame kõik koos sellega, et tangime võimalusel ikka meie oma Vormsi tanklas.

Riik tegeleb aktiivsemalt Vormsil reformimata maa müügiga. Ka osa endistest vormsilastest tegelevad oma kinnistute müügiga. Maa leiab järjest rohkem peremehti ja Vormsiga seotud inimeste ring muutub ning laieneb. Me ei tea, mida see toob tulevikus kaasa meie saare jaoks. Aga arvestage muutuvate oludega ja mõelge täna selle peale, et Vormsil elades saaks probleemideta oma ettevõtmisi, töid ja tegemisi teha.

Ja taas kord on käes 1. september. Meie kool on muutunud ja muutub üha lapsesõbralikumaks. Lastel on võimalus palju saarelt väljas käia ja tegele da huvitegevustega. Kui näen, millise õhinaga lapsed trenni teevad ja suvelgi harjutavad, siis on arusaadav, et siin on oma osa mitte ainult perekonnal, vaid ka õpetajate mõistval suhtumisel ja positiivsel toel. Vormsi kool on lastele hea paik. Kellel vähegi võimalik, kaaluge võimalust koolitada oma lapsi meie koolis. Meil oli ilus suvi. Vormsil on läinud ja läheb ikka hästi. Aga mõnikord oma igapäevatoimetustes ei näe puude tagant metsa ja ei oska hinnata seda mis meil oma kodus olemas on.

Ilusat algavat sügist kõigile.

Vallavalitsuse ja Volikogu tegemistest

- Vallavalitsus eraldas Mittetulundusühingule Vormsi Kultuuriühing viissada eurot traditsioonilise Hiiu kandle festivali korraldamiseks ja kakssada eurot selt-singule Vormsi Pensionärid Mardilaadale väljasõidu korraldamiseks vastavalt esitatud taotlustele.
- Uue jäätmejaama ehitus on lõppenud ja vallavalitsus andis välja Hullo jäätmejaama hoone ja rajatiste kasutusloa. Lähipäevil kolib jäätmemajandusalane tegevus (va ehitusjäätmete ladustamine) uude jäätmejaama. Palun jälgige reklaami ning teateid.
- Anti välja projekteerimistingimused Förby külas Jakas-Siffersi suvemaja projekteerimiseks ja kirjalik nõusolek Kersleti külas Tease sauna ehitamiseks ning

- vaadati üle ja pikendati Borrby külas Nigosa katastriüksusel elamu ja abihoonete projekteerimistingimused.
- Paljusid avaldusi ja dokumente saab Vallavalitsusele esitada interneti teel aadressi <https://www.eesti.ee/> kaudu. Tuleb valida e-teenused kodanikule ja leida sobiv teenus. Teenuse kasutamine on mugav. ID kaardiga sisenedes on kõik avaldused avades juba eeltäidetud Teie andmetega.
- Volikogu kuulas ära revisjonikomisjoni ja audiitori aruande ning kinnitas 2012. aasta majandusaasta aruande ja tutvus mittetulundusühing Vormsi Kultuuriühing tegevusaruandega.
- Otsustati anda nõusolek Stoastonte katastriüksusele nr 90701:001:0440 ilma detailplaneeringut koostamata, sest tege-

- mist on loomuliku Borrby küla laienemisega.
- Otsustati servituudi seadmine Borrby külas Benhuse katastriüksusele nr 90701:001:0447, et tagada juurdepääs Masinakuuri katastriüksusele nr 90701:001:0310.
- Volikogu moodustas Vormsi vallas ühe valimisringkonna ja moodustas valimiskomisjoni. Vormsi valla volikogu liikmete arv ja valimisringkonna mandaatide arv on 9.
- Otsustati garanteerida hajaasustuse veeprogrammi valla osalus kuni 13 000 euro ulatuses, mis katab loodetavasti kõikide taotlejate vajadused. Hajaasustuse veeprogrammi saab taotlusi esitada kuni 30. septembrini 2013. aastal.
- Maakasutustoetust saab taotleda kuni 30. septembrini 2013.

- aastal. Uuendatud korra kohaselt saavad nüüd metsamajanduskavata ja metsa inventeerimiskulusid tegemata toetust taotleda kuni 7 ha suuruse metsamaa omanikud, kes teevad edale oma metsast näiteks küttepuid ja sellega oma metsa majandavad ning korras hoiavad.
- Volikogu vaatas üle oma töökorralduse ja võttis vastu põhimääruse muudatuse, mille kohaselt peab volikogu istungi kutse olema saadetud volikogu liikmetele varasema 7 päeva asemel hiljemalt 6 päeva enne istungi toimumist.
- Käesolevast aastast avalikustatakse kõik omavalitsuste üldaktid Riigi Teatajas, mille kasutamine on paljudele tuttav ja mugavam viis valla üldaktidega tutvumiseks.

Maavanem tunnustas Borrby küla tublit peret

Vormsis Borrby külas elab ületalve vaid üks pere — Olavi-Aleksanteri Raitolehto koos abikaasa Merikese ja kuue koeraga.

Tulijat võtabki kõigepealt vastu koerte haukumine. «Talvel oleme siin ju ükski ja koerad valvavad tervet küla, sellepärast nad

nii kõva häält teevadki,» muigas Olavi Raitolehto väravale vastu tulles.

Raitolehtod tulid saarele veidi enam kui 20 aastat tagasi ja sellest alates on Olavi oma südameasjaks võtnud Borrby küla ilme parandamise. Selle suure töö ja vaeva eest küla kaunimaks muutmisel tunnustas

Lääne maavanem Olavit tänukirjaga, mille vallavanem Meeme Veisson olevipäeval üle andis.

«See on ikka väga suur asi, et keegi mu 20 aasta pikkust tööd tähele on pannud,» oli Olavi Raitolehto tänukirja vastu võttes liigutatud.

(Lääne Elu, 3. august)

Vallavanem Meeme Veisson õnnitleb tunnustuse saanud Olavi Raitolehtot.

Vormsi külanimedest

VALVI SARAPUU
kinnisvaraspetsialist

Viimasel ajal on üsna silmatorkavaks muutunud külanimedele valesti kirjutamine. Aeg-ajalt ikka näed valesti kirjutatud külanime, aga viimase aasta jookul on see kuidagi võimendunud. Ei olegi aru saanud, milles asi on. Eks ta ole samuti, nagu inimeste hüüdnimedega, kui kedagi hakatakse kutsuma ainult hüüdnimega, siis mõne aasta pärast on see nii levinud, et mõni uuem saareolija arvabki, et see on inimese ametlik nimi.

See on tõestisündinud ja oma kõrvaga kuulnud lugu Vormsilt.

Tegelikult on ametlikud külad, nende piirid ja külanimed kehtestatud regionaalministri 22. detsembri 2006. aasta määrusega nr 9 «Asustusüksuste nimistust kinnitamine ning nende lahkmejoonte määramine».

Külade ametlikud nimed on: Borrby, Diby, Fällarna, Förby, Hosby, Hullo, Kersletti, Norrby, Rumpo, Rälby, Saxby, Suuremõisa, Sviby, Söderby.

Kui keegi soovib uurida Vormsil kasutuses olevaid ja kasutuses olnud kohanimi, siis

leiab väga huvitavat materjali Eesti Keele Instituudi kohanimendamebaasist (KNAB). Seal on väga põnevad uurimismaterjalid kogu Eesti kohta. Kui kunagi kasutatud kohanimi on tuvastatud, siis on see seotud ka koordinaatidega ja maa-ameti kaardiga ning samas on näha, missugust nime on erinevatel aegadel kohanimena kasutatud. Kokku on kogutud kõikvõimalikud andmeallikad, ka keeleteadlaste poolt kogutud ja kirjapandud materjalid. Andmebaasi pidevalt täiendatakse: <http://www.eki.ee/knab/knab.htm>

Eesti külade X Maapäevad

KRISTA VEISSON
MTÜ Vormsi Kultuuriühingu tegevjuht

Eesti külade X Maapäev toimus 9–11. augustil Saaremaal, Mändjalas, millest allakirjutajal oli Läänemaa delegatsiooni koosseisus suur rõõm osa võtta.

Maapäev on külaliikumise ühine ettevõtmine, mis toimus 2013. aastal kümnendat korda. Seekordse Maapäeva peateema oli «Aastaring külas», kuidas leida aastaringiselt tegevust külalainikele, ettevõtjatele ja vabatahtlastele.

Maapäevalisi oli tulnud tervitama Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves ja

Aasta küla, milleks valiti Lustivere Jõgevamaalt kuulutas välja Ene Ergma.

Oli ka suurepärase võimalus tutvuda Saare maakonna eluga. Lääne maakonna delegatsioonile korraldati külastus Kihelkonna valda, külastasime Mihkli Talumuuseumi ja Kihelkonna kirikut, vallavanem rääkis Kihelkonna valla muredest ja rõõmudest. Mured ikka sarnased, noored lähevad linna, sest töökohti napib. Nõukogude perioodil 300 lapsele ehitatud koolimajas alustab sügisel õppetööd vaid 40 lapse ringis.

Alati on kasulik enda eluolu teistega võrrelda ja emotsioonid on siis erinevad. Kas et meie elul pole viga midagi või

oi, kui pikk maa on veel minna. Torgu valda ja Sõrve saart külastades oli tunne, et elu Vormsil on lill. Sõrvest sai esmaspäeval bussiga Kuressaarde ja reede õhtul tagasi, samuti oli suletud kool. Kuid saarlane on töökas ja visa ning nägime korda tehtud Kaunispesadamat ja Sõrve Külastuskeskust, Militaarmuuseumi ning korras kodusid.

Saarlased olid korraldusliku poole pealt oma parima andnud ja huvitavaid ettevõtmisi jagus igale maitsele, nii maakondlikud toidulauad, teatrietendus, spordivõistlused kui debaadid. Kuid kõige tähtsam, mille iga osavõtja kaasa toõi on uued kogemused, ideed ja kontaktid.

Mälestushetk Hans Pöhli haua. Pildi teinud I. Tomingas

Sügav kummardus Hans Pöhlile

TOIVO TOMINGAS
MTÜ Vormsi Veri

15. augustil möödus 137 aastat rannarootslaste legendaarse juhi, Hans Pöhli sünnist.

Sutlepast pärit noormehest sai juba 16-aastasena kooliõpetaja, peagi rannarootslaste vaimne äratäht, eestvedaja ja poliitik, kes oli tegev EW valitsuses ja kolmes koosseisus Riigikogus.

Tema saavutatud on hindamatult panus rannarootslaste kultuurilukku. Meenutagem olulisemaid verstaposte Hans Pöhli tegude rohkelt eluteel.

Tema algatusel hakati 1903. aastast välja andma rannarootslaste kalendrit, 1909. aastal oli ta haridusseltsi Svenska Odlingens Vänner asutajate hulgas, tema aktiivsel toetamisel alustas Lääne-Eestis ja saartel neil aastail tööd 20 rootsikeelse õppekeele külakooli, peagi Pürksis põllutöökool ja Passlepa rahvaülikool. Rootsikeelse gümnaasiumi asutamine sai teoks alles peale Hans Pöhli varajast lahkumist.

Riigikogus ja valitsuses liikmena oli tal tähtis roll rahvusvahemuste kultuuri-autonoomia seadusandluse loomisel.

Meheas rajas Hans Pöhl perele kodu Vormsil, Hullos.

Särava leegiga oma rahva jaoks elatud elu jäi aga lühikeseks. Juba 54-aastasena, jaanuaris 1930. aastal kutsus Jumal Hans Pöhli ära ja tema hauda Vormsi kalmistul jäi tähistama tagasihoidlik valge marmorplaat rootsikeelsete värssidega.

Ajad aga muutusid. Nüüdseks juba 69 aastat on väga vähesed jalad astunud

kalmistu rohtunud radadel, et viia lilli või süüdata küünal hauale, kus puhkab mees, kelle elutöö on vabalt võrreldav C.R. Jakobsoni või J. Hurda teenetega Eesti rahva ees.

Veerandsajand on möödas päevist, kui vaba Eesti tõusis taas jalgele ja tekkisid rahvuslikud kultuuriselsid. Üks esimesi neist oli ka Eestirootslaste Kultuuriselts, härra Ain Sarvega eesotsas. Ka tema tegi oma tööd sisemise põlemisega ja kustus juba keskeas. Ain Sarv oli uurinud ajalugu ja teadis, millega oli Hans Pöhl hakkama saanud. Ka Ain püüdis väga ja mõeldes Hans Pöhli pärandile, käivitus uuesti rahvaülikool noarootslase Ervin-Johan Sedmani juhtimisel.

Pürksis alustas tegevust raamatukogu, mille etteotsa leidis Ain noore, pühendunud mehe, Ivar Rüütli, kellest on saanud sõnaosav ja suurte teadmistega giid, ajaloolane ja rootsikeelse kirjanduse eestindaja.

Aktiivne tegutsemine Tallinnas tõi kogudusele tagasi Rootsi-Mihkli kiriku, kus tänini toimetas herra Toomas Lilienberg. Jälle on töös ja koguduse käsutuses Vormsi Püha Olavi Kirik herra Ants Rajando õpetamisel. Jälle käivitus, nüüd juba laiema haardega, Noarootsi Gümnaasium, kus põhjamaade keeltele ja kultuuril suur osakaal.

Riguldi mees, Maido-Matti Limbak, akadeemilise haridusega ajaloolane, unistas esimesest seltsielu päevast peale muuseumist. Rannarootsi muuseum on nüüd juba 20-aastane. Seda juhatas Pürksi-mehe Ülo Kalm, kes töötas Noarootsis pikki aastaid vallavanemana ja suu-

tis paljuski kaasa rääkida, et Eestirootslaste Kultuuriselsid ideed realiseeruksid.

Tuule on tiibadesse saanud Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu Eestis. Selle nõukogu loomine toetub paljuski 90 aastat tagasi Hans Pöhli osalusel loodud seadustele.

Tänavu juunis toimus Haapsalu linnusehoovil rannarootslaste laulupidu. Alles teine viimase 80. aasta jookul. Kuid osalejad lubasid kolmanda laulupeoni jõuda juba viie aasta pärast.

Meil on, mille üle rõõmu tunda, meil on aga põhjust ka häbeneda. Sest tegelikult pole viimase 70. aasta jookul olnud mingeid ületamatuid takistusi, et Hans Pöhli hauda korras hoida. Ja ometi on meil jätkunud tähelepanu ja energiat vaid muudele asjadele, unustades sõnumi, mis kirjas hauaplaadil: HANS PÖHL. Me oleme igavesti tänuvõlulikud selle kõige eest, mis sa oled meie heaks teinud ja ei unusta sind kunagi. Puhka rahus!

2011. aastal asutasid vormsirootslaste Eestis elavad järeltulijad MTÜ Vormsi Veri.

Üheks esimeseks plaanitud ülesandeks sai Hans Pöhli haua korrastamine ja ümberkujundamine mehe positsioonile vastavaks. See ülesanne on täidetud. Kavand ja teostus — Vormsi Veri Vana, katkise hauaplaadi võttis muuseumivaradesse Rannarootsi Muuseum, koopia plaadist tegi skulptor Vambola Mets.

Üritust toetavad: Vormsi vald, Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu Eestis, annetajad.

Suur tänu kõigile!

Olavipäevad

KRISTA VEISSON

MTÜ Vormsi Kultuuriühing

Sel aastal toimus Olavipäevade raames mitmeid üritusi, mida jagus terveks nädalavahetuseks. 27. august algas juba traditsioonilise vanakraami- ja käsitöölaadaga Rälbys, kus Heino Seljamaa etendas lastele vahva Okasroosikese loo. Suured ja toredad üritused olid saate «Lauluga maale» avalik lindistus Rumpo rannas ja Ott Leplandi suurepärase kontsert Hullo kiigeplat-sil. Kellel nendest suurüritustest veel väheks jäi, neil oli võimalus kohalikus kõrtsis aega veeta kuni varaste hommi-kutundideni.

Järgmisel öhtul oli Vormsi kirikus traditsiooniline ja hingematvalt ilus öömissa, mida meie kirikus on peetud juba üle kahekümne aasta — kiriku

taaspühitsemisest alates. Hilisõhtul enne öist missat kõlas samuti juba traditsiooniks saanud Sven Kullerkupu klaverikontsert.

Olavipäeval 29. augusti pidulikul jumalateenistusel leidis aset Vormsi valla lipu õnnistamine.

Pärastlõuna jätkus näitustega Vormsil — Sviby muuseumis, Borrbý külas ja Kersleti ateljees. Talumuuseumis pakuti traditsioonilist Vormsi kõrti ja kohvi, saateks rannarootsi muusika, laulud ja tantsud Rootsi ja Vormsi muusikute ja meie rahvatantsijate osavõtul.

Olavipäeva lõpetas Vormsi filmide öhtu rahvamajas, kus näidati uut Vormsi rahvakultuuri tutvustavat filmi «Vormsi tantsib» ja 1990-date alguses tehtud videofilmide endiste rannarootslaste Vormsile naasmisest valge laevaga.

Kütusefirma Alexela Oil As avab Vormsi Saarel uue automaattankla

TANE AMISEPP

turundusjuht

Alexela Oil As avab peagi Vormsi saarel tankla, mis on Eesti regionaalpoliitika arendamisel oluline samm ja parandab märgatavalt kohalike elanike elukvaliteeti. Tankla tuleb saare keskusesse Hullo külla saare sissesõidu tee äärde.

Automaattankla lihtsustab oluliselt kohalike elanike liikumisvõimalusi ja tõstab elukvaliteeti.

Alexela Oili tegevjuhi Ain Kuusiku sõnul on ettevõtte jaoks hea meel uue tankla avamise üle, kuna see annab võimaluse panustada kohaliku saareelu jätkusuutlikku arengusse ja aidata tagada ühtlane majanduslik kasvuvõimalus Eesti riigi erinevates piirkondades.

Tankla avamisega loob Alexela Oil As ühe uue töökoha. Tanklat hakkab juhatama Marge Tiik.

Alexela tanklas müüvad kütused: Bensin 95, Diisel, Erimärgistusega diisel, mida saab osta ID kaardi vahendusel. Maksta saab nii sularahas kui pangakaardiga.

Hinna poolest on kütused küll +2 s/l kõrgemad kui Alexela kodulehel olevad automaattankla hinnad, kuid see eest on kütus Vormsi elanikele palju mugava-

SOODUSKAART

- Alexela sooduskaardiga saad soodustusi nii automaatjaamades kui ka Alexela tanklapoodides.
- 0,01 eurot kütuseliitri kohta kõigis meie tanklates
- autokaubad 3%
- majapidamisgaasi ostmisel 5%
- haagise rentimisel 5%
- erinevad hooajalised sooduspakumised

malt kätte saadav. Hinna tõstavad kõrgemaks tarnimisega seotud kulud. Kütus tarnitakse kohale Alexela kütuseautoga.

Vormsi Tanklas kehtivad kõik Alexela Oil As-s kehtivad sooduskaardid ja rakenduvad kõik kampaaniad mida teostatakse Alexela tanklates üldiselt.

Infot soodustusi andvate kaartide kohta saate meie kodulehelt www.alexela.ee, samuti on soodustusi andvad kaardid kuvatud meie terminalide peal.

Avamispäeval pakume klientidele võimalust soetada endale tasuta Alexela sooduskaarte. Alexela sooduskaart kehtib 3 aastat. Tasuta kaarte saab taotleda kuni septembri lõpuni.

Täpsem info Alexela Vormsi tankla juhatajal: Marge Tiik telefon 5450 2552, e-posti aadress marge.tiik@alexela.ee.

Ise endale pensionimaksja

ULLA ILISSON

Swedbanki jaepanganduse juht

Nii Eestit kui ka paljusid teisi arenenud riike ootab juba lähitulevikus ees olukord, kus pensionäre on palju ning töörahvast aina vähem. Ja see süveneb veelgi.

Sestap peame kõik hakkama ise endale pensioni maksma. Ja seda ei tee me mitte siis, kui vanaks jääme, vaid juba täna, pannes iga kuu 2% teenitud tulust tuleviku tarbeks isiklikule pensionikontole. Riik lisab sellele omalt poolt 4%. Pensioniraha hoidja, kelle hooletaks tulevane pensionär oma raha usaldab, peab seda hästi hoidma ning teenima panema just nii suuri riske võttes, kui tulevane eakas soovib.

Paljude inimeste silmis tekitab pensionisammasüsteem kahtlusi. Pensionikogujate usaldus sai eriti kannatada siis, kui riik otsustas raskel ajal peatada endapoolsed maksed inimeste pensionikontodele. Siiski oli ka sel ajal võimalik endal pensioni edasi koguda ning umbes kolmandik teise sambasse kogujatest seda ka tegi.

Need inimesed saavad vahepealsete aastate eest riigi käest järgmise nelja aasta jooksul 6% pensioniraha senise 4% asemel. Samas saavad ka need, kes vahepeal ise kogumist ei jätanud, riigilt 6% pensionikontole, kui on valmis omalt poolt lisama 1% brutopalgast ehk maksma nelja aasta jooksul ise 2% asemel 3%. Isikliku pensionimakset saavad vabatahtlikult tõsta aga ka need, kes vahepeal makseid jätkasid. Milleks? Eks ikka selleks, et pensionipõlveks paremini valmis olla.

Piskuhaaval säästmine on paraku enamikule meist jõukohasem kui korraga suurte summade kõrvale panek või kinnisvara täiendav soetamine. Aga ka natukesehaaval säästmine on tuleviku seisukohast igal juhul parem kui üldse mitte säästmine. Seega tasub tulevikus ära ka 1% võrra suurem sissemakse teise pensionisambasse, mis tänast elukvaliteeti ehk vaid õige pisut mõjutab.

Avaldust maksete suurendamiseks saab teha kuni 15. septembrini kõigis Eesti pankades ning ka interneti-pankade vahendusel.

Lihtsam on säästa täna kui koonerdada eakana.

On inimlik, et pensioniks kogujaid muudab murelikuks, kui pangad ei suuda raskematel aegadel raha teenima panna ning koguja peab tõdema, et raha kontol kasvamise asemel sootuks kahaneb. Siin läheb pahatihti meelest aga üks oluline asi — pensioni kogumine on pikaajaline säästmine.

See, kui kontol oleva summa väärtus kõigub, ei tähenda, et kui pensionile jäämine käes, võib raha olla kaduma läinud. Vastupidi — tänaseks näitab meie kogemus, et kõik Eesti pensionifondid on oma loomisest alates kasvanud ja seeläbi kasvatanud inimeste pensionivara. Tegelikult on tänaseks pea kõik teise pensionisamba omanikud jõudnud sinnani, kus pensionikontol seisab samavõrra palju raha kui sinna sisse makstud või enamgi.

Paljud ei tea ka seda, et teenitud tulu hakkab ka ise omakorda lisa teenima. Nii et kui sambasse pandud eurost saab poolteist eurot, teenib edaspidi lisa juba poolteist eurot ja samas vaimus edasi. Ehkki keeruline arvutada, on see nähtus nimega «liitintress» kasulik just siis, kui kogutakse pikema aja jooksul.

Tähtis on teada ka seda, et mida varem kogumise alustada, seda kindlam võib tuleviku osas olla — seda rohkem jõuab kontole koguneda ja seda paremat tööd saab teha liitintress.

Kahjuks ei saa me ära unustada, et tulevikus sõltume iseenda tänastest otsustest ja oleme ise endale pensioni maksvad pensionärid. Sestap tasuks igaühel meist aeg-ajalt huvi tunda oma teise samba käekäigu vastu ja asuda lisaks säästma mugavama ja rahaliselt paremini kindlustatud elu nimel eakana.

TEATED

KOOLIAASTA ALGUS

Kooliaasta 2013/14 saab Vormsil alguse esmaspäeval, 2. septembril kell 12 piduliku aktusega, millele järgneb klassijuhatajatund, pildistamine ja ühine tordisöömine.

LÄHENEVAD KOHALIKUD VALIMISED

Vormsi valla valimiskomisjon koosseisus: esimees E. Leht, aseesimees M. Hokkonen, liimed E. Streng ja K. Savisto, töötab Vormsi vallavalitsuses ajavahemikul 21. augustist kuni 9. septembrini käesoleval aastal igal tööpäeval kella 10–12 ja 10. septembril 2013 kella 13–18. Valimiskomisjoni kontaktandmed: telefon on 472 4072 ja 507 0927, e-posti aadress: eidi.leht@vormsi.ee. Kandidateerimisdokumendid on kättesaadavad Vabariigi Valimiskomisjoni kodulehel: <http://www.vvk.ee>

MAAKASUTUSTOETUSE TÄHTAEG LÄHENE

Toetuse eesmärgiks on soodustada Vormsi valla ettevõtete ja püsielanike sihipärast maa kasutamist, parandada metsade majandamist ja heakorra olukorda Vormsi vallas. Maakasutustoetust on õigus taotleda Vormsi valla elanikel ja ettevõtetel, kes oma või nende kasutuses olevaid maid hooldavad ja korras hoiavad. Uuendatud korra alusel on õigus maakasutustoetust taotleda ilma metsamajanduskavata ja metsa inventeerimiskulusid tegemata kuni 7 ha suuruse metsamaa omanikel, kes teevad endale oma metsast näiteks küttepuid ja sellega oma metsa majandavad ning korras hoiavad. Maakasutustoetuse uuendatud määrus on avalikustatud Riigi Teatajas. Maakasutustoetuse saamiseks tuleb esitada vallavalitsusele vormikohane avaldus, mis on kättesaadav meie valla koduleheküljel (Demokraatia-avalduste blanketid). Avalduse esitamise viimane päev on 30. september 2013 aasta.

HAJAASUSTUSE PROGRAMM AVATUD

Hajaasustuse veeprogrammi taotluste esitamise viimane päev on 30. septembril 2013. aastal. Programmi ja taotluste kohta saab lisainfot Vormsi valla ja Lääne Maavalitsuse kodulehelt.

NOORE EMA STIPENDIUM

MTÜ SEB Heategevusfond kuulutab sellel sügisel juba teist korda välja stipendiumi noortele emadele, kes jätkavad lapse kõrvalt oma õpinguid. Stipendiumi saavad taotleda need noored, kes on saanud emaks enne 19. eluaastat ja kes on taotlemise ajal alla 26-aastased. Stipendiumiprogramm on mõeldud just nendele noortele emadele, kellel oma pere toetav ring puudub ja/või kes on üles kasvanud asendushooldusel.

Et stipendium jõuaks paremini abivajajateni, palume taotlejatel muude dokumentide seas esitada tõendi oma sissetulekute kohta. See tõend on taotluse lisa ja mõeldud täitmiseks koos kohaliku omavalitsuse sotsiaalametnikuga. Kõik vajalikud blanketid on üleväl meie kodulehel <http://www.heategevusfond.ee/noore-ema-oppestipendiumi-statuut>

Peame oluliseks seda, et kui noor ema saab õppimise ajal tuge, paraneb tema toimetulek ning oskus hoolitseda enda ja lapse eest.

Lisainfo: Kati Käpp, MTÜ SEB Heategevusfondi projektijuht.

Üks väga ilus ja uskumatu lugu

RIINA KAABEL
toimetaja

Toimetajale helistas Borby küla mees Jaak ja rääkis väga huvitava loo.

Võis olla kusagil jaanuari-veebruari kuu, kui Jaagul merel võrku lastes sõrmus sõrmest libises ja jäasupi sisse vajus. Ja läinud ta oligi.

Suur oli üllatus, kui merre

kadunud sõrmus sellel suvel omaniku taas üles leidis ja seda tänu perekond Varblasele ja eelkõige selle pere lastele, kes rannas mängides liiva seest kuldse sõrmuse leidsid.

Otsides sõrmusele omanikku levitas uudist ema Kaia Facebookis. Sealtkaudu jälgis leidmata uurisid nad sõrmusele graveeritud nime ja kuupäeva järgi abiellujate andmeid

Perekonnaseisu Ametist ja jõudsidki sõrmuse omanikuni.

Lugupeetud Kaia, Ants ja eriti Elisabet! Jaak Matsi tänab teid, et te ei pidanud paljaks kulutada aega ja vaeva ühele rannast leitud sõrmusele omaniku leidmisel. Kuigi sellel sõrmusel on omaniku jaoks alati olnud suur emotsionaalne väärtus, siis pärast seda lugu on see veelgi suurem.

JUULI JA AUGUSTI ÕNNITLUSED!

Selma Frieberg – 85
Elfride Petersell – 85
Enn Mikker – 70
Tatjana Pajuste – 60
Jonne Berggren – 60
Elmar Paramson – 60
Ago Seer – 60
Toomas Puurman – 60
Ivo Sarapuu – 50

Eestimaa saared... jalgratas...
kaunis päev... hea seltskond...

Osavõtja Rauno teksti vahendab
Peeter Lusmägi.

Mida paremat saab tahta kaunist suvepäevast, veetmaks perega mõnusa aega ning nautimaks kaunist Vormsi loodust. Selleks andist ohtlalt põhjust PAF Vormsi II rattasõit. Valmistused selleks algasid juba tunduvalt varem, kuna saarele minnek ikka nagu suurem ettevõtmine.

Hilinemine hakkab aga siiski reaalsuseks saama, seega rahulikult kulgemisest ei saa just unistada ja nii see kõik algas, tuli vajutada seda paremat lubatud ja lubamatu piiril, sest kauaoodatud Vormsist ei olnud tahtmist küll ilma jääda.

Nii me jõudsimegi enamvähem norm ajal ikkagi Rohukülla, kus Reet meid juba ootas koos valvsa kapteniga, kes mingeid pabereid uurides autode vahel olukorda kontrollis, sest tegemist oli eripraamiga, et kõik soovijad ikka saarele pääseksid. Väiksed formaalsused ning praamile meid juba suunatigi. Mmmmm... lahe... Soe päikseline hommik, mõnusa jahutava tuulega praami tekil. Mida sa veel ihkad. Nii see kõik algas, aga nüüd siiski peateema juurde.

Ja paistabki Hullo. Leiame endale kiirelt stardipaigas koha ning lahtipakkimine algab, igal pereliikmel omad ülesanded. Tirin kiirelt rattad katuselt, vaatan üle rehvide rõhud ning noorem generatsioon juba lendab metsavahele. Lahe!!! Aega on piisavalt, ning otsustasin maitsma minna kohalikku kooki. Lähedal asuv KrogNr14 pakkus selleks ideaalse võimaluse. Maitsev oli, kuid pingutasin vist veidi üle, see andis hiljem tunda.

Aega oli veel piisavalt, et minna väikestele ringile enne starti. Esimesed vajutused, see ei olnud just lubav algus. Jalad meenutasid pastat ja ei kippunud kuidagi korraldustele alluma, seega jäi üle vaid oodata, mis sõit endaga kaasa toob.

Ja juba oligi start kõige väiksematele. Vurasid mööda sellise kiirusega, et lausa kadedaks teeb. Kust nemad sellise särtsu võtavad. See oli nakatav, mille saatel ka ise juba stardi poole veeresin.

No nii, koridoris... Ärevus matab hinge ja adrenaliini hakkab

ennast juba üles kruvima. Kõrval palju tuttavaid võitluskaaslasi ja start!!! Läks lahti... Metsarajal vajutati kohe kaas põhja ning kohaparandus stardis tuli kohe unustada. Peas trummeldas vaid mõte, kuidas see alguse purakas vastu pidada. Silm kiskus punni ning see ei tähendanud sugugi head. Asfaldile jõudes oli suu tolmust kuiv ning peale väikest keelekastet krigises liiv hammaste vahel, see oli siis paljulubav algus.

Pump kippus vahele jätma ja pingutus aina kasvas kuni maandusime esimesel põllul, mille lõpetas väike tõusupõks. Väike singel ja taas põllule (sellel aastal küll kauniste veerev) aga minu võimed hakkasid endas kustumise märke näitama. Kannatama tuli hakata ja see ei olnud hea nii varajases faasis. Märgi nii paremalt, kui vasakult, ahastus silmis pingutasin, kuid asjatult, ära läksid.

Järgnevad istusid sabal kuni kruusakani ning siis vahetati käiku ja lahkumas olid nemadki. Silm punnis, tatt ripakil, võtsin oma makaronidest kõik, mis seal sel momendil võtta oli ning hoidsin hammastega eesoleva sadulast kinni ja see kestis ja kestis, ei teagi kui kaua, kuni eest hakkas paistma 3-4ne grupp, kes mind eelnevalt põllul saatuse hoolde oli jätnud.

Lähenesime neile visalt kuid järjekindlalt ning alla me nad neelasimegi ning tempo natukene rauges ja ma sain oma hingamise kuidagi tagasi. Pump vilkus küll punase piiril, kuid see oli juba talutavam. Nii sai kulgetud möö-

PAF VORMSI RATTAKROSS

PAF Vormsi rattakrossist võttis osa ligi 200 ratturit. Vormsile töid auhinnalised kohad lastesõitudes osalenud

- Krete-Ly Allik — I koht,
- Elisabet Varblane — II koht
- Orm-Robert Rammul sõitis välja II koha poiste arvestuses

da metsateid, kus tempot tegid erinevad tegijad. Tundsin ennast ballastina, keda kaasa veetakse. Kõik tundus peaaegu igati ok, kuid metsataadil olid minuga teised plaanid. Puud olid metsarajale suhteliselt lähedal, siis üks vanemat sorti kuusk ajas oma haralise kuivanud oksa minu lenksu taha ning kergitas mu esiratta korralikult maast lahti, nagu ma peaksin tagarattal sõitu oskama. Need olid ärevad hetked, sest grupp oli kasvanud suureks ja ma oleks kindlasti osa seltskonda endaga kaasa võtnud. Seekord läks õnneks ning teised jäid samuti lõhkumata. Tagant hõigati: «Mees, sa oled õnnega koos.» Vist olin kah.

Edasi kulges kõik pingutuse tähe all, kuigi imestasin, et ma olin veel vastu pidanud kuni jõudsin selle kohani, kus lühike rada taas meie rajaga ühines.

Hetkeks oli grupp veidi rahunenud ja see ei tähendanud midagi head, lõhnas vaikuse järgi enne tormi ning seekord see tunne mind ka ei petnud. Nimelt lendasid madalalt mööda lühema distantsi liider ning veidi aja pärast ka tagaajajate grupp.

Olukord oli ärev ja siis ma te-

gin oma sõidu suurima vea. Paari teravama liigutusega haakis ennast neile külge, hetkeks tõmmati kiirus 40-ne ligi ja jooksik püüti kinni, kuid siis hakkas kassi hiire mäng, millega ma oma vitsad kätte sain ja tulevane kang ei paistnud enam kaugel olevat. Kuigi meie suur grupp lagunes, ei olnud ma siiski kindel, et ma ise seeneliseks ei jää.

Natukese aja pärast jõudis mulle järgi kolmene seltskond, kes kui matkajast, lihtsalt üle sõitsid. Seega seenelise staatus oli saavutatud, kuid kauaks. Enne liivakarjääri vaatasin taha, paistavad, aga sammuti õnneks mitte kõige nohedamad. Nii... karjäär... Rohkem küll nagu jooksukas, kuid sai ka veidi sõita. Silmad olid nii pahupidi, et viimasest järsakust üles ronides kukkusin ratta peale kummuli ja püsti saamisega oli probleem. Hingati kuklasse, üks väike tõus tee peale ja päästev tee ootab.

Kuulen puhkimist sabas, see ei kõla hästi. Teele jõudes võtan oma viimas jõu kokku ja pingutan kiiruse üles. Vaikus selja taga. Vaatan üle öla. Polegi kedagi. Nüüd tuli vaid pingutada... pingutada... pingutada... kuni päästva finišini. Maapind tundus vägagi loodist väljas, millegi pärast tõusuga finiši suunas.

Tuleb tunnistada enda statisti rolli, kuna tegijad olid siiski minu pere teised liikmed, kes noppisid kõik teised kohad ja naudidavad võitu!!!

Suured tänud korraldajatele väga meeldiva nädalalõpu eest koos imepärase seltskonnaga.

